

La culminació d'un procés

Lali Sandiumenge

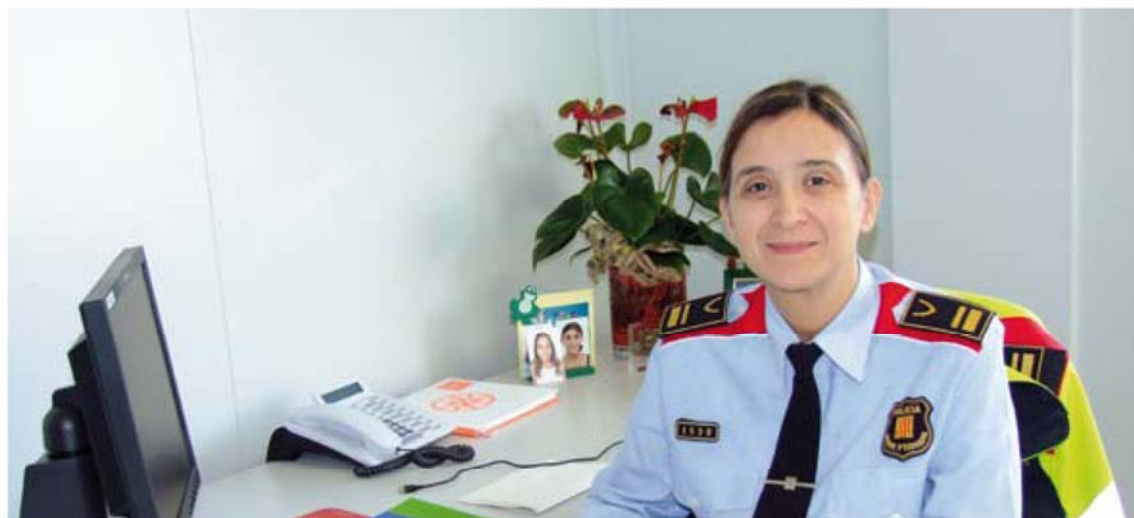
Periodista

Els Mossos d'Esquadra tanquen el desplegament a tot el territori català coincidint amb el 25è aniversari de la restauració del cos policial. Acaba una etapa històrica i en comença una de futura. Incrementar la qualitat dels processos o adaptar-se a les noves formes de delinqüència són alguns dels reptes que caldrà afrontar. La proximitat seguirà sent la divisa del cos policial català.

El desembre de 1994 s'iniciava a Osona el primer desplegament dels Mossos d'Esquadra, un procés que continuaria de forma ininterrompuda fins el novembre de 2008, en què amb el desplegament a les comarques del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre, es va tancar definitivament la substitució competencial a la totalitat de Catalunya. La fi del desplegament, que coincidia amb el 25è aniversari de la reinstauració del cos, va tenir a Amposta l'escenari de la cerimònia que simbolitzava la culminació d'un dels processos clau en l'autogovern de Catalunya.

En aquests 14 anys, els Mossos d'Esquadra han passat de tenir 1.760 agents a un total de 14.144 i han anat implantant, comarca a comarca, tot el territori català. La primera, el 14 de juliol de 1983, quan el Parlament va aprovar la Llei de creació de la policia autonòmica. D'altres, tot i que no totes, van ser el febrer de 1984, quan es van obrir les primeres comissaries a Girona, Lleida i Tarragona; el 1985, quan es va incorporar la primera promoció de dones, o el 1986, quan es va crear la primera comissaria de l'Estat especialitzada en menors. Ja més endavant, l'octubre de 1994, es van signar els acords de la Junta de Seguretat de Catalunya, que van establir les bases del model i en van determinar les competències. El 1998 es van assumir les primeres competències de trànsit. Finalment, l'1 de novembre de 2005, 2.614 agents es van desplegar a Barcelona, la capital i la ciutat amb més habitants del país.

"Ha estat el final d'un somni. Vam fer una carta als Reis demanant una policia integral a Catalunya i ja la tenim", exclama visiblement emocionat el sotsinspector Lluís Martínez. "Hem aconseguit ser la policia integral de Catalunya, cosa que el 1985 ningú no ho tenia tan clar", assegura també la intendentia Teresa Laplana, actual sotscap de la regió policial del Camp de Tarragona. "Ara, en tancar Tarragona, tenim ja una experiència de 14 anys i disposem de gent molt formada i amb infraestructura, comunicacions i tecnologies en què ni somniàvem."

La intendentia Teresa Laplana, actual sotscap de la regió policial del camp de Tarragona

Foto: DIRIP

Els Mossos d'Esquadra és un dels cossos policials europeus amb més presència de dones

Foto: DIRIP

El sotsinspector Martínez i la intendent Laplana són dos dels mossos més veterans del cos, i dos dels que han viscut tot el procés. Ell va ser el número u de la primera promoció, de 1983, de 270 membres. Ella va formar part, l'any següent, de la segona promoció, la primera en què es van incorporar dones. Martínez hi va entrar per motius familiars i sentimentals. "M'hi vaig apuntar en homenatge al meu avi. Era guàrdia d'assalt (força d'ordre públic de la República) i quan Franco va guanyar la guerra no va voler canviar de bàndol. Va ser empresonat a Carabanchel", explica. Laplana, en canvi, hi va entrar als 24 anys per casualitat, no per vocació. Estudiava Farmàcia en aquell temps i una amiga la va engrescar a presentar-se a les proves. I les va superar. "Un cop a dins, vaig tenir la gran sort d'entrar a Menors, que sempre m'ha encantat, tot i que sempre m'ha fet patir molt", recorda. D'aquí va començar una carrera que l'ha portada a ser una de les dones amb un càrrec de més graduació del cos.

Aprendre i improvisar

En aquests 25 anys, asseguren tots dos, "tot ha canviat molt". Els Mossos han assumit totes les competències d'una policia integral: en matèria de seguretat ciutadana i d'ordre públic, policia judicial, administrativa i de trànsit. El nombre d'efectius ha passat dels 380 agents el 1983 als més de 14.150 actuals. I la formació i les tècniques s'han sofisticat. Internet, sense anar més lluny, no existia abans. Ara hi ha nou regions policials, de les quals depenen les comissaries (àrees bàsiques policials -ABP- i comissaries de districte), que reben, en total, un volum d'1,8 milions de trucades cada any, i atenen 30.000 accidents de trànsit i s'ocupen d'una mitjana de 1.600 incidents ciutadans.

"Els que arriben ara s'ho troben tot fet. Nosaltres havíem d'improvisar i apreníem amb el dia a dia. Era la imaginació al poder!", subratlla el sotsinspector Martínez, que recorda que va haver de confeccionar a mà un senyal de trànsit perquè no en tenien en català. D'anècdotes, n'hi ha moltes, com quan va haver de trucar per primer cop al Col·legi d'Advocats per demanar una defensa d'ofici per a uns detinguts i qui li va respondre no sabia que existien. O quan portaven col·legues de la Guàrdia Civil en cotxe per la costa, perquè se'ls havia acabat la gasolina. "Sense aquest entusiasme, no hauríem arribat on som", subratlla.

Un record similar conserva l'inspector Vicenç Gasulla, sotscap de l'àrea de trànsit des de 2003, que va entrar al cos el 1989 i el 4 de maig de 1998 era a Figueres quan es va donar el tret de sortida a les competències de trànsit. "Vam formar un grup de persones per preparar-ne un grup i estar en tres anys a la carretera. Vam començar de zero i vam anar agafant experiència a mesura que passaven els mesos", explica. "Tothom ens observava, perquè trànsit era molt emblemàtic i simbòlic i es volia que anés molt bé. I vam complir les expectatives. L'avantatge que teníem és que trànsit és molt vocacional i els agents estaven molt motivats."

**Les dones
suposen el 20%
dels efectius, un
dels percentatges
més elevats
d'Europa, tot i
que encara han de
fer l'assalt als de
comandaments**

Per a les mosses, als mateixos canvis policials s'afegeixen els que els afecten directament pel fet de ser dones. Quan Teresa Laplana va entrar al cos, les dones no s'havien incorporat encara a aquesta professió, de gran tradició masculina. De fet només hi havia algunes agents a les policies locals. Els companys d'acadèmia les van acceptar bé, però els mossos que ja hi treballaven s'esperaven a veure com ho farien, amb una actitud una mica paternalista. "Però si ets una noia!", recorda la intendent Teresa Laplana que exclamava la gent quan els demanava la identificació. "Era una mica allò de 'però què fa una noia com tu en un lloc com aquest!'", exclama.

Els temps han canviat. Els Mossos ja són una policia moderna i consolidada, s'han integrat a la vida diària de Catalunya amb tota normalitat, i la seva feina treu cada any un aprovat general amb bona nota a les enquestes de Seguretat Pública de Catalunya. Les dones suposen ara el 20% de tots els efectius dels Mossos, un dels percentatges més elevats d'Europa, tot i que encara han de fer l'assalt final als llocs de comandament. "Hi aportem la nostra visió. No sé si la nostra sensibilitat, però sí una visió diferent de la dels homes, i això enriqueix el cos", subratlla Laplana. El cos també disposa de ciutadans d'origen estranger, que donen veu als col·lectius de nouvinguts que s'han integrat en la societat catalana.

La divisió de trànsit, que celebra el seu 10è aniversari, ha anat superant amb nota tots els reptes: formar agents, posar-los a la carretera i complir les expectatives ciutadanes. Va ser la primera que es va desplegar a tot el territori català i ara té 1.137 efectius patrullant per les carreteres, contra els 250 de la primera promoció.

"Vam començar sent un nen petit, però en deu anys som una policia professional, madura i, en alguns àmbits, de referència", subratlla Gasulla amb un orgull no amagat. "Per exemple, som líders mundials, juntament amb Finlàndia, de detecció de drogues a peu de carretera. Hem ideat sistemes de detecció de saliva i els hem posat en marxa." Sobre uns 5.000 controls anuals de consum de drogues (amfeta-

Una policia especialitzada

Divisió de Policia Científica: el CSI català. Intendent Josep Lluís Torres, cap

Són com el CSI català, però, com sol passar quan es toca de peus a terra, són menys espectaculars, molt més discrets i tan eficaços com els seus homòlegs de la sèrie de televisió nord-americana. La missió de la Divisió de Policia Científica dels Mossos d'Esquadra és, en poques paraules, comprovar si hi ha hagut un delictes, intentar identificar-ne l'autor i obtenir proves que en demostrin la culpabilitat. Per això, resulta bàsica la inspecció ocular: en el lloc del delictes, la recollida de mostres i la localització de proves i d'indícis que puguin determinar l'autoria del fet comès. Allò que tant surt en els thrillers de buscar empremtes digitals o d'agafar un cabell de la banyera amb guants esterilitzats i

portar-lo al laboratori per fer-ne una prova d'ADN. Després vindrà l'anàlisi d'aquests indicis al laboratori, amb l'aplicació de tècniques i procediments químics, òptics o informàtics. L'intendent Josep Lluís Torres, cap de la Policia Científica dels Mossos d'Esquadra, dirigeix un total de 104, homes i dones, entre policies, criminòlegs, tècnics de laboratori, químics, físics, farmacèutics i biòlegs. Fan inspeccions oculars, però també ressenyes genètiques, retrats robots i proves de balística. I de feina, en tenen, tot i que bona part, asseguren, és a causa de delictes contra la propietat, com robatoris dins de pisos, però també contra les persones o contra la llibertat sexual. Algunes de les seves especialitats són la dactiloscòpia, la balística, la documentoscòpia,

La divisió de trànsit celebra el seu 10è aniversari amb un total de 1.137 efectius patrullant per les carreteres

Foto: DIRIP

mines, cocaïna, opiacis o haixix), el 75% són positius, mentre que se situen entre el 5% i el 10% els d'alcoholèmia. També han desenvolupat tècniques capdavanteres en la investigació d'accidents i van ser una de les primeres policies que va fer servir programes d'animació i de reconstrucció. Les estadístiques avalen la seva feina: els morts en accident de trànsit han disminuït el 44% en la darrera dècada, de 592 el 1998 a 333 el 2007.

la grafoscòpia, la fotografia i els audiovisuals o l'anàlisi de laboratori. La divisió depèn de la Comissaria General d'Investigació Criminal, que s'encarrega de recollir informació, tractar-la i analitzar-la, perseguir les activitats criminals de caràcter organitzat i donar suport tècnic especialitzat a la resta de l'organització policial. D'aquesta depèn, alhora, l'àrea central d'identificació i l'àrea central de criminalística.

Divisió d'Intervenció. Intendent Antoni Flores, cap

1. Grup Especial d'Intervenció (GEI): un cos d'elit per a situacions límit

Juntament amb Subsòl, és l'única unitat dels Mossos, i de les policies europees en general, en què les dones brillen per la seva absència. I això per un criteri professional, que no discriminatori: n'hi ha de llançades que ho han intentat, però cap no ha superat les proves per accedir-hi, unes de les més exigents del cos. Els motius pels quals aquest cos d'elit recluta i entrena gairebé superhomes es fan evidents quan l'intendent Antoni Flores, cap de la Divisió d'Intervenció que l'engloba, explica quina és la seva missió: "Donar suport a les unitats policials quan hi ha incidents amb persones molt perilloses o quan hi ha un risc evident d'intervenció d'armes de foc." És a dir, el GEI intervé en situacions límit, ja sigui per alliberar ostatges, afrontar delinqüents armats, entrar en llocs inaccessibles, traslladar presos d'alta perillositat o protegir personalitats. Parlem, en poques paraules, d'heure-seles amb segrestadors, cèl·lules terroristes o narcotraficants i de contribuir a garan-

Un model de proximitat

Una part de l'èxit dels Mossos d'Esquadra ha estat la mateixa concepció del model policial, basat en la proximitat i en l'acostament als ciutadans. No es tracta d'omplir els carrers de policia ni fer la patrulla evident, sinó d'una tasca més soterrada, com el contacte fluid amb el teixit associatiu dels barris, els veïns, els comerços, les escoles, les AMPA, els tècnics municipals, la guàrdia urbana, i permetre que els problemes aflorin i es puguin abordar abans que no es converteixin en un delictes o en un conflicte de convivència.

S'ha passat d'un model de seguretat pura i dura a un que incideix a escoltar i treballar la percepció dels problemes de la ciutadania

Fins fa relativament poc, explica l'inspector Joan Coll, cap de la comissaria de Nou Barris de Barcelona, quan els mossos entraven en un comerç tothom preguntava esverat: "Què ha passat?". Ara els saluden: "Bon dia, com va?". "L'objectiu d'aquest model és donar qualitat de vida", insisteix Coll. "Fins als anys 60-70, la preocupació era pels béns i les persones; després de la dictadura, va ser pels drets. La qualitat de vida ho és tot i, sobretot, la convivència. Hi ha gent que pensa que la

policia és només allò de perseguir els lladres, i això és massa elemental."

Per aconseguir-ho, s'ha passat d'un model de seguretat molt focalitzada en el delictes a partir del contacte amb la víctima a un que incideix a escoltar i treballar la percepció dels problemes de la ciutadania, ja siguin les bandes juvenils, l'absentisme escolar, la drogoaddicció o la violència masclista, des d'una perspectiva preventiva i transversal. "Entre tots els actors acabem desenredant-los i donant-hi una solució", afegix Coll.

La clau per tirar endavant el model de policia comunitària i de proximitat ha estat la formació dels agents. La creació, el 2007, de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya va ser un pas endavant,

Una policia especialitzada

tir, per exemple, la integritat del rei quan es desplaça al circuit de Montmeló o la d'un escriptor estranger condemnat a mort per una fàtua que va visitar Barcelona l'any passat. El més difícil? "Possiblement quan hi ha innocents pel mig, sigui en l'alliberament d'ostatges o quan cal fer una detenció al carrer", contesta Flores. Afortunadament, de segrestos, n'hi ha pocs a Catalunya. Els riscos són tants i les situacions tan perilloses que l'entrenament forma part integrant de la vida diària d'aquests homes. "O entrenem, o intervenim", assegura el seu cap. Les situacions, afegix, són de molt estrès, la tensió és elevada, i la disponibilitat és total i per això reben un entrenament que els hi permet dominar la por, l'ansietat i les emocions.

2. Brigada Mòbil: la feina més ingrata

La Brigada Mòbil té una feina una mica ingrata i molt poc popular: la gestió de masses, com en el cas d'un partit de futbol o d'una protesta laboral. Es tracta de garantir la seguretat i el control de grans esdeveniments i, sovint, de canalitzar i contenir les manifestacions. Coneguts al carrer i a la premsa com la policia antiavalots, l'objectiu dels 270 agents de la Brigada Mòbil, un 5% dels quals són dones, és garantir que qualsevol reunió multitudinària acabi sense incidents i

perquè va englobar l'Escola de Policia de Catalunya, oberta el 1985, l'Escola de Bombers i de Seguretat Civil i també els serveis de seguretat privada.

Entre els projectes en marxa, destaca oferir cursos en línia perquè tots els professionals puguin accedir a una activitat formativa anual i aconseguir que la formació continuada tingui reconeixement acadèmic com a grau universitari. "Tenim la responsabilitat d'oferir a Catalunya personal d'aquests cossos que no només estiguin ben preparats, sinó que tinguin valors que els facin propers a la ciutadania i sensibles als seus problemes: l'amabilitat, la capacitat d'escoltar, el respecte, el saber que són servidors públics i que la seva tasca principal és defensar els drets dels ciutadans", apunta el director de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya, Carlos González.

Ètica i compromís

Fa anys que des del mateix cos policial es treballa per reduir els casos de mala praxis professional entre els seus membres. De fet, totes les persones entrevistades han remarcat que una de les prioritats dels Mossos d'Esquadra ha estat sempre el foment i la garantia

Carlos González, director de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya
Foto: DIRIP

només fer un ús, proporcionat, de la força quan les circumstàncies siguin excepcionals. "El repte de cada dia és fer les actuacions al menys lesives possibles. I el nostre leitmotiv són les manifestacions", explica l'intendent Antoni Flores. S'intervé, afegeix, només quan cal evitar mals majors i quan la massa deixa de ser pacífica i es converteix en hostil. Les eines són l'escut de metacrilat i el bastó policial i, si convé, les pilotes de goma, els pots de fum o els gasos lacrimògens. Les crítiques són moltes, però Flores és taxatiu. Primer, davant d'una multitud enfurismada, algú hi ha de posar ordre. Segon, sempre que cal dissoldre una manifestació s'avisa prou cops i amb prou temps perquè no rebin innocents. Amb tot, la Brigada Mòbil també ha estat acusada de passivitat, com va ser el cas de l'accidentat derbi entre el Barça i l'Espanyol jugat el 27 de setembre de 2008. "Jo era al camp", recorda Flores, "i vam veure que les bengales no van causar ferits. Si arribem a intervenir a les graderies, hi podria haver hagut un mort perquè són verticals. Tornaria a fer el mateix". No tot són crítiques, però. Ells van ser els que van aconseguir l'any passat obrir la Jonquera durant la vaga de transportistes que va paraitzar durant uns dies l'economia del país. Amb diàleg i d'acord mutu.

Unitat de Subsòl: els espeleòlegs policials. Sergent Ramon Arqué, cap

Molts dels seus membres són afeccionats a l'espeleologia, i no és estrany tenint en compte que és una unitat policial no apta per a claustrofòbics. El seu dia a dia és recórrer els intestins de les ciutats, des de la xarxa de clavegueram fins als passadissos subterranis propers als edificis oficials o als centres penitenciaris, però també les mines abandonades o els refugis de la Guerra Civil. La seva tasca, segons explica el seu cap, el sergent Ramon Arqué, és donar suport al cos policial ja sigui fent informes de seguretat d'edificis públics, participant en dispositius de seguretat, com durant la cimera euromediterrània de 2005, quan van ajudar a garantir la integritat de les autoritats des de sota terra, o fent una requisita del perímetre per on ha de desplaçar-se la comitiva oficial del president de la Generalitat. També col·laboren en la recerca de persones desaparegudes i en el rescat de

de l'ètica professional que s'ha vist reforçada aquests últims anys amb la posada en marxa de noves mesures de control i prevenció.

El cos disposa d'una divisió d'Afers Interns per supervisar l'actuació policial. Són els policies dels policies, una tasca sempre difícil i poc agraïda, però que suposa una garantia de control, perquè la seva missió és investigar les activitats presumptament il·lícites que puguin ser contràries a l'ètica professional o constitutives d'infracció penal.

Els Mossos s'estan preparant per superar la norma ISO 9001, que garantirà que els procediments de detenció compleixen un estàndard de qualitat

A més a més, totes les comissaries s'estan equipant amb càmeres de vigilància, que graven durant les 24 hores del dia tota l'activitat quotidiana. Actualment hi ha 978 càmeres i la pròxima primavera hi haurà un total de 1500 de manera que totes les comissaries disposaran d'aquest sistema. Sembla una mesura òbvia, recomanada per Amnistia Internacional, però s'està comprovant que és el millor antídoto contra els casos de maltractaments de detinguts i, també, contra les falses denúncies contra els agents. Durant els nou primers mesos de 2008, les denúncies van caure en un 12%, tot i que van entrar 1.500 mossos més en servei. De 1997 a 2007, s'havien presentat a Catalunya 1.243 denúncies contra mossos, de les quals 17 van acabar en algun tipus de condemna.

Els Mossos també s'estan preparant per superar, com ja ho ha fet la policia basca, l'Ertzaintza, la norma ISO 9001, que ha de garantir que els procediments de detenció compleixen un estàndard de qualitat, i s'està treballant en el procés d'adoptar un codi d'ètica, pioner a Europa. Durant la seva elaboració, Carlos González i l'exfiscal Carlos Jiménez Villarejo, president del Comitè d'Ètica de la Policia de Catalunya, van organitzar el seminari "Ètica i policia", muntat en format de cinefòrum. Crash, Los Intocables de Elliot Ness o El crimen de

Una policia especialitzada

persones que hagin quedat atrapades, i busquen a les clavegueres objectes que hi hagin pogut llençar delinqüents, des d'armes fins a proves incriminatòries o objectes robats. La unitat està formada per 17 homes, aquí tampoc no hi han accedit mossos, i cobreix tot el territori des de la seva seu, a Sabadell. La revisió mèdica per entrar-hi és exhaustiva i a les proves físiques, s'hi afegeix la natació i la capacitat de superar el vertigen i la claustrofòbia. L'autocontrol i l'orientació són dues habilitats imprescindibles. "És una feina molt vocacional", subratlla Arqué, "perquè el subsòl és un entorn hostil, i hi pot haver manca d'oxigen, gasos tòxics, aigua, hi ha humitat, fa calor..."

TEDAX: l'herència de la Guerra Civil. Sergent Òscar Nadal, sotscap

TEDAX és l'acrònim de Tècnics Especialistes en Desactivació d'Artefactes Explosius, i amb això ja està gairebé tot dit. Són el grup específic dels Mossos que s'encarrega de localitzar, desactivar o neutralitzar qualsevol cosa que pugui esclatar i causar danys, ja siguin físics o personals. Evidentment, i per minimitzar riscos, els integrants del grup, 35 en total, tenen una gran especialització i estan dotats amb equips tècnics molt sofisticats. La seva tasca inclou desactivar artefactes reals, però també moltes amenaces i sospites, com quan es troba una maleta perduda a l'aeroport, cosa que passa molt sovint. Qui els dóna més feina, amb tot, és l'herència de la Guerra Civil espanyola, per la gran quantitat de granades de mà, granades de morter, projectils d'artilleria i bombes d'aviació que encara sembren tot el territori català, però sobretot a Lleida, on l'any passat un home va perdre les cames a causa d'una explosió. "En trobem més de 900 cada any i sovint la gent és imprudent i no és conscient dels riscos", assegura el sergent Òscar Nadal, sotscap de la unitat. "A Tarragona ja estem fent entre dos i tres serveis diaris." Les restes de la contera ocupen la meitat del temps laboral dels membres del TEDAX, i l'altra meitat es reparteix entre la formació continuada, l'entrenament i les amenaces. També han tingut algun incident amb

Cuenca van ser algunes de les pel·lícules que van servir de punt de partida per debatre dilemes morals i ètics policials i temes espinosos, com el racisme o els maltractaments. "La tasca policial és molt difícil", sosté el director de l'Institut de Seguretat Pública. "A vegades la frontera entre el que és una actuació mesurada i una de desproporcionada no és tan clara. No tot és blanc o negre, hi ha grisos entremig que s'han de tenir en compte."

Mirant el futur

Amb el desplegament acaba una etapa històrica del cos de policia catalana, i s'obre tota una etapa nova de futur, més centrada en la millora qualitativa que no quantitativa. Cal, per exemple, adaptar-se a les noves formes de delinqüència que sorgeixen per les innovacions tecnològiques, la desaparició de fronteres o el major trànsit de mercaderies i de persones.

"El període que comença ara és igual d'engrescador. Ha finalitzat el desplegament i ara s'integraran noves promocions en els Mossos. Hem d'intentar avançar-nos als nous delictes. Internet o la immigració són nous reptes", diu Martínez. "Hi ha delictes que mai no canvien, però fa anys no havíem sentit a parlar ni de pornografia infantil ni de l'ablació."

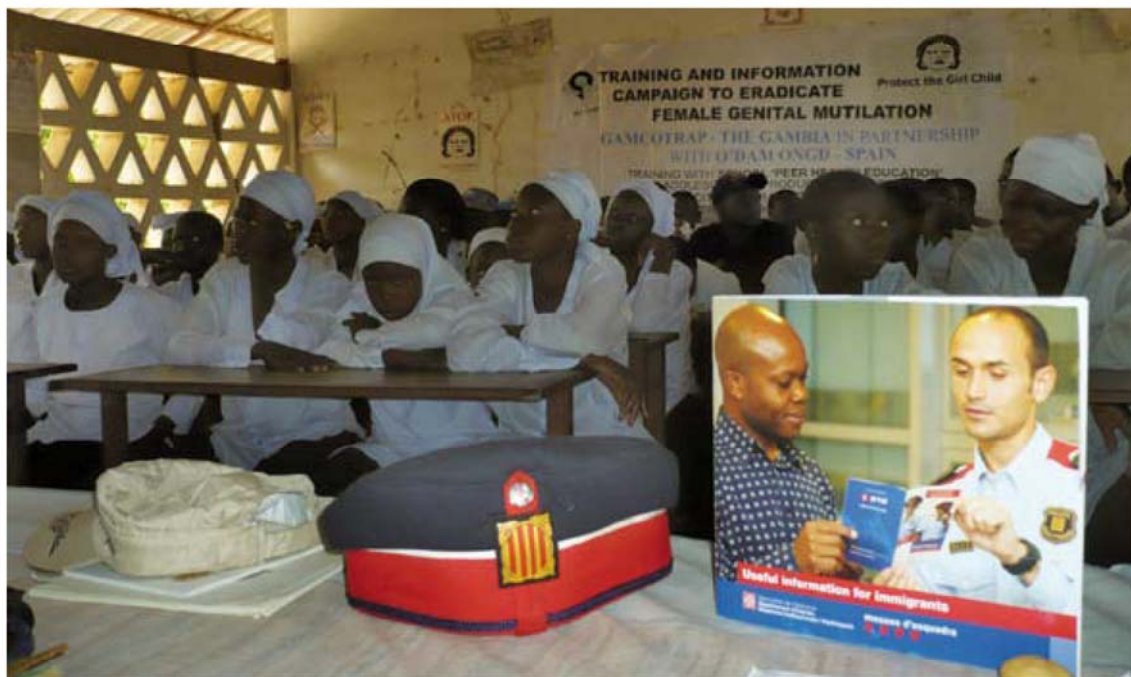
Lluís Martínez, sotsinspector dels Mossos d'Esquadra
Foto: Greg Goodwin

artefactes incendiariis de grups antisistema i amb artefactes de baixa intensitat, com ara cartes bomba. La feina augmenta i per això el grup té previst incrementar aviat en un 50% la plantilla.

Unitat Canina: un gos, un agent. Sotsinspector Jordi Marí, cap

El gos és el millor amic de l'home, però, a més, té un olfacte que supera 100.000 cops la capacitat humana. Aquest és el cas del Cor, l'Eros, el Iago, el Bren o el Lucas, els pastors alemany, belga o Labrador de la Unitat Canina dels Mossos. La seva missió se centra en tres àmbits: la recerca i la localització de drogues, d'artefactes explosius i de persones desaparegudes. En el primer cas es poden revisar des de vehicles i equipatges fins a centres penitenciaris. En el segon, des d'edificis i vaixells fins a llocs on hi hagi una gran concentració de persones. Pel que fa a buscar desapareguts, tant pot ser a grans àrees com boscos, o sota la runa o una allau de neu. També va ser el cas, per exemple, de la turista italiana que va desaparèixer a Lloret l'estiu passat, i que va ser trobada morta uns dies després. La unitat té 28 persones en plantilla i 32 animals, que es reparteixen per totes les regions policials. La norma és treballar un agent i un gos, sempre els mateixos i sempre amb una única especialitat. "El gos és personal i intransferible, i el vincle és total", subratlla el cap de la Unitat, el sotsinspector Jordi Marí, que explica que l'agent guia és també l'ensinistrador. Entre els requisits que s'exigeixen als seus membres hi ha la capacitat de connectar amb els animals, la predisposició per actuar a diferents indrets i tenir molta paciència. Moltes de les tasques de la unitat són preventives, com quan s'ha de garantir la seguretat dels actes públics, però n'hi ha també de reactives: per exemple, quan hi ha indicis que hi pot haver un artefacte explosiu o una operació de tràfic d'estupefaents. "L'efectivitat és molt elevada", assegura Marí. "Però la condició és que sigui un tipus de recerca en què hi hagi una olor característica, que es pugui transportar per l'aire i arribar al nas." Si la policia catalana s'ha centrat en els gossos, n'hi ha, com l'anglesa i la israeliana, que treballen també amb porcs. "Tenen un nas molt desenvolupat, però són més difícils de conduir", fa broma Marí.

Assistents a una de les xerrades de conscienciació contra l'ablació que van fer les representants d'Interior en el seu viatge a Gàmbia
Foto: DIRIP

El panorama dels delictes ha anat canviant. L'ablació de clítoris, com esmenta Martínez, és un nou fenomen vinculat a l'arribada de la immigració. Pel que fa a seguretat s'està gestionant a través del Protocol de prevenció i atenció policial de la mutilació genital femenina, que s'emmarca dins del Programa de seguretat contra la violència masclista que va posar en marxa el 2007 el Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació. La filosofia és sobretot preventiva, detectar els casos abans no es produeixen. Durant l'any 2008, els Mossos d'Esquadra van evitar que un total de 104 nenes que viuen a Catalunya fossin sotmeses a mutilacions genitals, gràcies a la tasca preventiva que duen a terme en contacte amb les famílies en què detecten situacions de risc, com viatges als seus països d'origen. D'altra banda, a finals d'aquest mes de gener, la responsable de Relacions, Associacions i Mediació del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, Noemí Ayguasenos, i la cap de l'Àrea Bàsica Policial de Sants-Montjuïc i membre del Comitè d'Ètica de la Policia de Catalunya, la intendent Cristina Manresa, han viatjat a Gàmbia convidades per una ONG asturiana per conscienciar les famílies i entitats d'aquest país i explicar el protocol d'intervenció policial que té la policia autonòmica per prevenir, evitar i perseguir les mutilacions genitals femenines (MGF). Les representants d'Interior han aconseguit que al menys una de les comunitats que han visitat descarti practicar la mutilació genital femenina i altres comencin a replantejar-s'ho.

Un factor nou que ha irromput amb força és l'agressivitat entre adolescents o la violència de joves contra adults. Casos dramàtics d'una mena de nova i inexplicable violència han estat, molt recentment, l'assassinat a mans de tres menors d'una indigent en una oficina de La Caixa, a Barcelona, i el d'una adolescent de 14 anys a Ripollet (Vallès Occidental), del qual estan acusats dos companys d'escola, de 14 i 15 anys. Teresa Laplana, que ha fet gran part de la seva carrera a Menors, ja va començar a ser testimoni d'un increment de la violència de fills contra pares i avis al principi d'aquesta dècada. Alguns dels factors que hi incideixen, considera, són la crisi de valors, la manca de control de molts joves o les malalties mentals. "Els canvis socials són molt ràpids", diu.

Amb tot, el nombre global dels delictes més greus, com l'homicidi o els abusos sexuals, s'han estancat en el període 2007-2008. Els que augmenten, asseguren les estadístiques, són els robatoris sense violència, normalment aprofitant una distracció de la víctima, cEn tots els casos, però, l'índex de resolució i de detencions han augmentat considerablement i es continua treballant en aquesta línia. En aquest sentit, el Pla de Seguretat 2008-2011 defineix unes polítiques públiques de seguretat amb l'objectiu de reforçar les unitats d'investigació, la col·laboració amb policies d'altres països i amb organismes de coordinació policial internacionals, així com en la millora de l'organització interna dels Mossos.